Поштарина плаћена у готову

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИЈАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

Администрација: Престолонаследников трг, 18 | Број поштанског чековног рачуна 53.191 | Уредници: АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ | Београд, 15 октобра 1931. БРОЈ 17—20 — ГОДИНА XII | Власник за А. Ж. П. МИЛИЦА ДЕДИЈЕР | Излази 1 и 15 у месецу. — Годишња претплата 48 дин. За иностранство 60 дин. Примерак 2 динара

Конференција за мир

одржана у Београду од 17 до 19 маја 1931 године

— Наставак из прошлог броја —

О теми: „Како жене могу утицати на јавно мишљење за време мира" говорила је г-ца **Др. Ксенија Атанасијевић :**

Покрет жена да задобију сва права што им припадају, као свесним људским бићима, у наћеменит нијем своме значењу има основу истинито човечанску, дубоко етичну и благотворно социалну. Тежња трпљењем и сазнањем пробуђених жена да унапреде лични живот, и да побољшају сопствени положај, у свим степенима њеногa развоја показала се као превасходно пацифистичка. Наиме она је увек била строго изграђивана на принципу поштовање туђе личности и туђе независности.

Феминистичка делатност иде у правцу ослобођења жене од потчињености у којој су је вековима држале слепе и противприродне предрасуде. Као таква, она, нужним начином, подразумева, као непобитну, идеју да свако људско биће јесте неприкосновено, и да има права на пуно и неометано развијање себе. Отуда феминизам, преко унапређивања жене, и упоредо са њиме, ради врло живо и на духовноме подизању читавога човечанства. Овај покрет доприноси, идеолошки и практично, постизању једнога бољега и племенитијега односа међу људима који ће, у крајњој линији, и једном за свагда, искључити свако физичко и морално злоупотребљавање другога.

Идеологија феминизма јесте високо идеалистичка; рачуна са оним што је најблагородније у души свесногa људскога бића. Пробуђене жене, рађени на томе да заштите себе, истовремено облагороју авају и човекова схватања о жени, и успостављају, као принцип, хармоничну и правичну сарадњу између оба дела човечанства. У томе смислу, оне дејствују изванредно благотворно. Рашчишћавањем застарелих појмова о жени, оне стишавају заоштрености, отклањају неправде, исправљају интелектуалне и моралне заблуде. А, на тај начин, оне утичу на снажење хришћанских осећања, и на стварање једнога нормалног и по све чланове човечанства подједнако спасоносног друштвеног поретка.

У правоме феминизму, ономе што је израђен и прекаљен најбољим искуством најсвеснијих између жена, има много елемената морала самилости и љубави према свим људским бићима. То ће постати очевидно, кад се опоменемо да је полазна тачка феминизма укидање насилно постављених разлика и неједнакости између људских бића. Уз то, има у њему драгоцене, оптимистичке вере да је изводљиво упитомити себичну човекову природу, и међу људима успоставити услове за трајно живљење у симпатији и у миру.

Ми ћемо, овде, оставити на страну расправљање питања да ли овакво веровање одговара емпиријским чињеницама, и је ли изводљиво да човек коначно превазиђе своју саможивост, и да алтруистички приступи другим људима. У сваком случају, овакав оптимизам даје феминисткињама снаге за узвишени рад на отклањању узрока што воде сукобљавањима, размирицама, прогањањима и свим врстама повреда туђе личности. Јер допуштено је, и, можда, за мисленo биће, неизбежно, да теоријски рашчлањава тешке недостатке и негативности људске природе, — али је то биће грешно кад скрсти руке, и кад пасивно гледа како човекова природа, сирова и необлагорођена, долази до израза у многобројним испољавањима друштвенoга живота.

Праве феминисткиње знају да је недопуштено не реагирати на зло, и не напрезати се да се оно исправи. И кад верују у необоривост жан сенистичке тезе да је човекова природа у корену зла, и кад добро познају све тешкоће што чекају онога ко покуша да сплетености међу људима раздани, — оне поступају по ономе трагично идеалистичком принципу филозофа Гијоа: „Мислити као скептик, а радити као човек који верује."

Зато оне шире око себе атмосферу слоге и мира. Из целога њиховога бића зрачи сугестија за мир, јер оне имају циљ да из друштва отклоне разлоге сударања и расправа. Пошто за њих, у пуноме смислу и безизузетно, важи став о поштовању сваке друге личности, њихова политичка концепција биће, да се и према слободи свакога народа мора осећати пиетет, јер је и сваки странац ближњи. Са висине ове концепције изгледа неразумљива, нелогична, свирепа и чудовишна цела историја, са непрегледном поворком слепог уништавања људи у кравим ратовима, често вођеним ради зајажавања амбиција и похлепности појединих личности. Моћно и благотворно јесте пацифистичко дејство жена, дигнутих алтруистичком спознајом над попришћем раздора, прогањања и убијања. Као матере, оне ће уливати у крв својој деци истину, да људи не постоје на свету зато, да уништавају једни друге, него, пре да се узајамно потпомажу, и да заједнички сарађују на општем побољшању живота. Мајке најтеже осећају сву страхоту и слепило рата; стрепња за децом чини их саосећајнима за све који су изложени погибији. Отуда су оне најискренији бранитељи мира. Уопште, женама, по самој природи далеко блажима, мекшима и мање агресивним него што су људи, лежи много ближе него људима идеал решавања свих спорова и питања међу народима и државама мирним и културним начином споразумевања. Тај идеал жене, као наставнице, могу веома успешно да шире међу младим генерацијама, и да их васпитају за пацифистичко схватање. Жене разумеју боље него људи мудрост и истинитост речи, да онај ко ножем убије, ваља да буде ножем убијен. Зато су најпросвећеније међу њима, у садашњости, ставиле себи у дужност да идеју пацифизма начине блиском, разумљивом и интимном човечанству.

Ако култура, занста, има смер продушевљавања и упитомљавања животиње у човека, као што мисле представници социолошког идеализма; ако она није пуста механизација и машинизација живота, онда њен циљ мора бити да се у будућности онемогуће крваво разрачунавања међу народима.

Истина је, на жалост, да је егоизам основ сваког односа једног људског индивидуума према другоме, и једнога народа према другоме. Али, исто тако, јесте сигурно да је, у току културнога развитка, првобитни егоизам човеков постао мање диваљ, да је постао утанчанији, способнији да и другима ода правду. Отуда културни човек увиђа да се пуноћа његовога живота неће нимало окрњити тиме, што ће и другим људима бити дата средства да пуноћу својих егзистенција остваре. Кад један човек поседује независност, и кад не подноси никакву неправичност, он нема више никакквога разлога да се греши о независност другога. Исто тако, народ слободан и независан, нема никаквога права да залази у туђа подручја, из грабљивости и из жеље за отимањем. Ако би се у њему таква жеља појавила, дужност других народа јесте да њено извођење омету. Нашe доба је у преимућству над прошлима тиме, што у њему постоји извесна међународна контрола правичности, тј. јест установа Друштва Народа. Оснивање Друштва Народа претставља једну конкретну могућност за остварење пацифизма. Опште говорећи, данас постоји велики број људи, и још већи број жена, који не двоуме више о томе да треба прибегавати каквом човечнијем начину решавања расправа, него што је то убијање. Њихова акција за обезбеђење светскога мира хвата свакога дана све већега корена.

Ови људи и жене што сарађују на васпостављању мира међу људима и народима, имају пред очима сву страхоту која би погодила човечанство, у случају каквога будућега рата. Они знају да наука, својим проналасцима, доприноси томе да ратна средства постану све разорнија, гора, убилачкија. Те научне изуме, који имају да униште човека, потискују они благородним дејством снажења сазнања. А сазнање казује човеку, да је његова морална дужност да живи у миру са својим ближњима. Даља канализација таквога сазнања јесте увиђање, да је дужност народа да живи у слози са осталим народима.

Овакав наук лежао је, више или мање експлицитно, у доктринама најплеменитијих између религијских оснивача и филозофа свих времена. Они су, одувек, радили на томе да изведу људе из стања примитивне безобзирности, да их оплемене, и начине способнима за социалну одговорност. Њихова дела јесу дубоки, животворни извор са кога ће људи увек црпети сазнање и способљеност за један бољи и самилоснији живот, него што је онај са којим нас упознаје досадашња историја.

Програм феминизма, једном од својих битних тачака, поклапа се са оним чему су тежили пацифистифилозофи и оснивачи религија. Та чињеница довољно истиче сву етику и социалну висину овога покрета. Уз то, пацифистичка тежња претпоставља, као неизбежну основу, метафизичку идеју по којој сва жива бића имају једну исту суштанцију, неразориву и вечну; према томе, сви поводи за сукобљавања људи и народа јесу илузорни и аморални.

У своме пацифистичкоме ставу, феминисткиње се, са највећом активношћу, труде да ова идеја не остане апстрактна, него да се стварно примени. И ова Конференција која је у престоници Југославије прикупила изврсне европске и америчке феминисткиње и пацифискиње, доказује колико су оне неуморне пионерке мира и благостања међу људима и народима.

Ниједан напор није сувише тежак, кад се утроши на остваривање највеће филозофско-религијске идеје која је икад била постављена о односима између људи. Радећи недуступно на томе да мир међу народима завлада, феминисткиње ће сматрати да су сва њихова напрезања многоструко искупљена, ако, у будућности, сагледају све чвршће могућности за постизање једне интернационалне слоге и хармоније, које ниједна заблуда и ниједна рђавштина више неће бити у стању да поколебају и ставе у сумњу.

———

»Regionalna udruženja kao osnova internacionalne kooperacije« je bio predmet referata **g-de Teodoropulos** (Grčka).

Ona je rekla sledeće :

Komisija za studiju pitanja o Evropskoj Uniji, pri Ligi Naroda, primila je jednoglasno na svome drugom zasedanju u januaru ove godine, jednu deklaraciju, koju su podnele delegacije Nemačke, Engleske, Francuske i Italije, i koja je jedna svečana izjava dotičnih vlada. To je

najskorija izjava od zvaničnih delegaci ja, koje se neprestano pominju od Kelogovog Pakta. Pa ipak, na suprot svima tvrđenjima velikih sila, nespokoj stvo naroda, odnosno mogućnosti da se dođe uskoro do kakvog novog rata, svakim danom sve je veća i veća. Konferencija za razoružanje već se približava, ali ipak možemo svuda konstatovati samo porast vojnoga budžeta, usavršavanje oružja, pronalaženje novih sredstava za razoravanje. Mir se uzdiže pred nama kao jedan sklop problema, koji su potpuno zamršeni, i čije se rešenje traži naučnim ispitivanjima, na zvaničnim sastancima, u raznim diplomatskim kombinacijama. Tako se došlo do zaključka, da treba smatrati Evropsku Uniju kao prvu etapu ka ostvarenju opštega mira. Evropska Unija u sebi sadrži jedan veliki broj problema međusobno povezanih, tako da se ne bi mogao rešiti jedan, a da se ne uzmu u obzir i svi ostali. Gde bi se trebalo početi? Da li jednom političkom, ili jednom ekonomskom organizacijom? Da li bi razoružanje trebalo da bude jedan predhodni uslov za stvaranje Evropske Unije, ili bi to trebalo da bude samo posledica? Na tome istom zasedanju se priznalo, da bi prvobitni uslov za uspešno stvaranje Evropske Unije bila jedna ekonomska organizacija Evrope, koja, uzimajući u obzir preporuke, koje je formulisala Ekonomska Konferencia 1927 godine ima prvo da smanji carinske brane među zemljama i da stvori jednu trgovačku konvenciju, kojom bi se mogla savladati ekonomska kriza. Ne varajmo se. Za današnju organizaciju društva kamen temeljac, na kome je osnovana celokupna politika našega veka, jeste ekonomski problem. Ali, u koliko su više raznoliki interesi, u koliko je veća konkurencija, u toliko i ekonomska organizacija postaje teža. Tako se pokazuje kao najteže ostvarljivo, organizacija država po pokrajinama. Tu se takođe pojavljuju isti problemi, ali samo manje kompleksni. Oni se vide iz bliza, oni se bolje razumeju, mogu se češće diskutovati, i tako se uspeva da se stvori jedna atmosfera međusobnog sporazumevanja. Tako i unija među zemljama, koje sačinjavaju Balkansko Poluostrvo, zemlje koje su međusobno zbližene istorijom, tradicijama, običajima, klimatskim prilikama, kulturom, nalaze se danas u prvim redovima.

Potreba za Unijom među zemljama, ideja koja postoji već više stoleća, svečano je proklamovana na Konferenciji za Mir u Atini 1929 godine. Od tada je već načinila ogromne napretke. Na prvoj Balkanskoj Konferenciji, održanoj u Atini oktobra prošle godine govoreno je o svima problemima, koji razdvajaju Balkanske zemlje. Na dnevnom redu iduće Konferencije, koja će se održati iduće jeseni u Carigradu, diskutovaće se o najškakljivijim pitanjima — čak i o pitanjima manjina. Već se uspelo da se formulira jedan projekat o carinskoj uniji, o jednoj balkanskoj banci, o komunikacijama, poštanskoj uniji. Sasvim skoro, jedan projekat veoma interesantan i detaljan bio je izradio profesor Spiropulos. Celokupan taj rad, koji je do sada vršen, ne pokazuje ništa više do napore privatne inicijative, koje Vlade prate samo blagonaklono, ali bez ikakve zvanične obaveze. Ali, iskustva koja se u tome radu stiču, docnije će biti vrlo korisna za uniju svih evropskih država — uniju koja će docnije biti samo jedna etapa ka svetskoj uniji svih država. Ali, postoji još jedan veoma jak argumenat za regionalne unije, a to je što one među ženama nailaze na vrlo veliko odobravanje. Žene — ja ovde govorim o velikoj masi žena, i naročito u zemljama, u kojima one još nisu uzele učešća u političkom životu svoga naoda, ne mogu se lako zainteresovati za jedan pokret, koji ne mogu lako da shvate, kao što je na pr. ekonomska organizacija Evrope. Ali, one vrlo dobro mogu razumeti, šta to znači lako opštiti, i to veoma jevtino, sa svojim susedima, lako izmenjivati, i bez velikih troškova, medusobne produkte i t. d. I. što je najvažnije, one bi veoma dobro shvatile šta to znači svršiti sa tim strašnim ratovima medu našim zemljama.

Medutim, dok ceo taj organizatorski rad napreduje u Ligi Naroda za Evropsku Uniju, i u Balkanskim zemljama rad za regionalnu uniju, mi imamo kao garanciju protiv ratova samo zvanične izjave komisija i podkomisija, koje se bave studijom raznih problema već godinama i godinama, za koje vreme su dali dovoljno vremena ratnim profiterima da iskoriste rad na usavršavanju razornih sredstava i da potpriju mržnju medu narodima. Pred tom kabinetskom diplomacijom, koja nikako ne može da završi svoje studije o najvitalnijim i najhitnijim pitanjima, mi, žene, stojimo kao jedna moćna sila volje. Nama je potpuno svejedno na koji će način države postići da se razoružaju, samo neka to već jednom učine. Njihova je dužnost da to urade. One su rat stavile iznad zakona. Mi uvek kažemo da ljudi (muškarci) stva raju i vode ratove. Ali, to nije istina. Žene stvaraju ratove isto tako kao i ljudi. Ako one to ne čine političkim sredstvima, one to vrše svojim moralnim uticajem. Rat, to su vojske, glavne komande, to su ljudi. I svi ti ljudi, sve te skupine ljudi, to su naši sinovi. Učinimo da savest svih građana bude poštovana, da se svakom građaninu pruži mogućnost da služi ili jednoj instituciji za razoružanje, ili jednoj instituciji za konstruisanje, jednome radu za medusobnu socijalnu solidarnost. Mi moramo učiniti da shvate oni, koji pripremaju strašan novi masakr ljudstva, da više ne mogu računati na službu žene u ratu. Sve žene, koje pružaju svoje usluge za vreme rata u fabrikama municija, u biroima, pa i u bolnicama, odgovorne su za život čoveka, koga su poslale na front zastupajući ga u njegovoj dužnosti. I stoga, mi nećemo više takav ubilački patriotizam. Ni jedna žena ne sme više da dozvoli da joj se prljaju ruke u ljudskoj krvi. Destruktivne snage čovečanstva imaće protivu sebe u buduće jedinstven front svih žena sveta, front koji ne mogu pobediti ni topovima, ni mitraljezima, ni otrovnim gasovima. To nije jedna organizacija, koja u nekom birou traži rešenje najvitalnijih problema čovečanstva. To nije jedan skup internacionalnih diplomata, gde svako teži da pretegne na njegovoj strani. To je jedna snaga duše, iznad ličnih interesa, iznad nacionalnih interesa. Snaga života protivu nadmoćnosti smrti. I život mora pobediti.

———

Time su bili završeni referati. Zatim je predsednica, г-ђа Рут Морган поднела следеће три резолуције, које су биле једногласно примљене.

Резолуција о разоружању:

Конференција за мир Интернационалне Алијансе са задовољством констатује сазив конференције за разоружање године 1932. Она се нада да ће ова конференција испунити очекивање свих народа тиме што ће да закључи прво и стварно разоружање. Версајски уговор је разоружао поједине државе као почетак општег разоружања. Пакт Друштва Народа је такво разоружање свечано обећавао. Бриан-Келогов пакт је осудио рат.

Ако се не постигну сада опсежна разоружања, то би значило кршење пактова и значило би опасности од нових катастрофа. Ако се пак на конференцији сагласе државе за истинско разоружање, оне би тиме издашно ојачале гаранције за мир. Ако народи, од којих су жене један велики део, траже разоружање, владе ће бити присиљене да испуне тај захтев.

———

Економска резолуција:

Конференција констатује да је светска привредна криза доказала слом старих метода конкуренције у погледу трговине и новчаног тржишта. Ради тога Алијанса подупире настојање Друштва Народа, које тежи томе да установи један систем међународне сарадње. Интернационална алијанса тражи пре свега да се приведу у живот закључци привредне конференције при Друштву Народа и нарочито позива своје европске организације и друштва да појачају своје деловање, јер очигледно је да је Европа, која није привредно организована, опасна за светски мир.

———

Учествовање жена на Конференцији за разоружање:

Конференција Интернационалне алијансе изјављује да би жене морале бити заступљене у официјелним делегацијама, које ће слати поједине државе на Конференцију за разоружање године 1932 и позива жене свих земаља да у том смислу раде код својих влада.

U utorak, 19 majà, podneti su konferenciji izveštaji. — Prvi izveštaj dala je sama Komisija za mir i Društvo Naroda Internacionalne alijanse. Taj izveštaj glasi:

Izveštaj Komisije za Mir i Ligu Naroda u Internacionalnoj alijansi

Poslednji naš zvanični sastanak održan je u Berlinu, prilikom Kongresa Internacionalne alijanse. Mi smo svima članovima Alijanse poslali rezolucije, koje su donete na Berlinskom Kongresu a naročito smo skrenuli pažnju na sledeću rezoluciju: »Tražimo da Liga Naroda u najkraćem roku pozove jednu konferenciju za razoružanje, i da ta konferencija pripremi jednu konvenciju, koja ne samo da će predvideti ograničenje oružanja, već i neposredno smanjenje i flote, vazdušnog i suvozemnog oružanja«. Mi smo srečni što sada već znamo, da će se Konferencija za razoružanje održati 1932 godine i stoga smo sazvali konferenciju u Beogradu, da bi članovi Alijanse imali mogućnosti da sastave jedan program siguran i odlučan da bi naši članovi po jednom planu vodili akciju za mir. Mi smo pozvali članove Alijanse da organizuju sastanke i konferencije, na kojima će se govoriti o potrebi akcije za mir i Ligu Naroda u njihovoj zemlji. Mi smo bili u mogućnosti da vidimo, da su sve žene potpuno spremne da se učini jedan veliki zajednički napor u korist opšteg razoružanja.

Marta meseca pr. god. organizovana je bila u Holandiji jedna izložba u korist Unije za Ligu Naroda, na kojoj su pozvane razne internacionalne organizacije da pokažu svoje pacifističke akcije. Tako je tom prilikom i Komisija za mir i Ligu Naroda Internacionalne alijanse iznela koliko velika i uspešna akcija Internacionalne alijanse doprinosi u pacifističkim naporima koji se osećaju u celome svetu. Ja sam mogla dobiti veoma dobro mesto u Salle des Chevaliers u Hagu. Oko zastave Int. Alijanse bile su postavljene zastave ostalih zemalja, u kojima postoje naše organizacije. Portreti velikih žena iz feminističke svetske istorije, potsećali su publiku na njihove misli, njihova dela, celokupan njihov život, koji je bio posvećen miroljubivim težnjama.

Mi smo tada izdali jednu knjižicu, u kojoj smo u rezimeu dali izveštaj o našoj komisiji za Mir i Ligu Naroda, od njenog osnivanja do danas, sa Berlinskim rezolucijama, kao i odlukama donetim u Asterdamu i Drezdenu. Ova knjižica je besplatno bila razdeljena, v propagandističkoj svrsi.

U Beču maja meseca 1930 god., za vreme Kongresa Internacionalnoga ženskoga saveza, imali smo jedan sastanak naše komisije za Mir i Ligu Naroda, i tom prilikom smo održali sastanak sa g-com Atanacković i ostalim članicama Alijanse ženskih pokreta, koje su se tada nalazile u Beču, da bi se dogovorili za održavanje ove Konferencije u Jugoslaviji. U Beču smo definitivno doneli odluku za održavanje ove Konferencije, koju je odluku naša predsednica komisije, g-da Rut Morgan, koja nije bila u Beču, docnije veoma rado prihvatila.

Celokupnu organizaciju oko pripreme za Konferenciju obavile su pretsednica i sekretar Komisije. Program za konferenciju je utvrđen sporazumno sa pretsednicom Alijanse g-dom Ašbi, i smatramo da je dobro uspeo, s obzirom na velike teškoće, na koje smo nailazili. Svaka internacionalna organizacija daje veoma komplikovane zadatke i zahteva velike napore i mnogo strpljenja, te stoga pre no što smo se mogli ovako sastati, mesecima je bilo potrebno da se naporno radi, da bi se uspelo. Veoma mnogo su nam odgovarali, da teška ekonomska situacija otežava duga putovanja do Beograda, i stoga smo veoma zahvalni onima, koji su došli, i verujemo da ćemo imati plodan rad i korisne diskusije. Naročito zahvaljujemo g-di Morgan, za veliki napor koji je učinila da dođe ij Njujorka, radi rukovođenja ovom Konferencijom.

Na žalost, počasna naša pretsednica, g-da Čepman Ket, nije u mogućnosti da pravi ovako velike puteve, ali ona je u mislima uvek sa nama. Ona je bila veoma zainteresovana našim programom, i poslala nam je svoj pozdrav, koji ćemo pročitati.

Na kraju moramo zamoliti g-du Morgan da od naše strane toplo zahvali priložnicima iz Amerike, koji su nam svojim prilozima omogućili da organizujemo konferenciju za mir u Beogradu.

Ne mogu završiti ovaj izveštaj, a da ne zahvalim i g-ci Atanacković, kao i njenim saradnicama, iz sveg srcu, za sve pripreme, koje su izvršile i srdačan prijem, koji osećamo.

U nadi da ćemo imati dobar i plodan rad, i da ćemo uspeti da u potpunoj saglasnosti formiramo zadovoljavajuće rezolucije, ja molim sve članove našeg Komiteta, da posvete sve svoje vreme sa nama zajedno, da pokažemo da žene celoga sveta **hoće mir u celome svetu.**

Roza Manus, sekretar

———

Извештаји и предлози делегата Комисије за Мир

Холандска (делегат: г-ђа Манус).

Рад на пацифизму је једна од главних тачака програма нашег Холандског феминистичког друштва. Под вођством г-ђе Бакер ван Бос имали смо неколико састанака где смо саветовали женама да искористе утицај који су стекле у својој професији или социјалном положају за велики циљ мира.

Са задовољством напомињем да млађе генерације показују све већи интерес за проблеме мира, да је основано више организација које праве велику пропаганду путем штампе. У нашим школама се указује пажња раду и проблемима Друштва Народа.

Холандско феминистичко друштво покушава да учини много за претстојећу кампању за разоружање и, са помоћу холандске источне и западне Индије, нада се да ће успети да пробуди земљу из индиферентности која је њен најгори непријатељ.

———

Engleska (delegat g-da Rol).

Pokret za mir u Engleskoj koncentrisan je na pripremanju javnog mišljenja za predstojeću Konferenciju za razoružanje 1932. Lord Sesil je izjavio da, ako konferencija ne uspe, mali će korak biti izmedu nas i idućeg rata.

Mnoga društva rade na tom zadatku pripremanja javnog mišljenja. Najvažnija je Unija za Društvo Naroda koja broji skoro milion članova i ima grane u 300 varoši ili sela. Samo u jednom kraju (Suseks) održato je 150 mitinga u prvom tromesečju ove godine. Ova Unija saraduje sa Internacionalnom Ligom žena kupeći potpise za deklaraciju za razoružanje na kojoj ima potpise iz cele zemlje i koja će se predati Konferenciji iduće godine.

Pokušavamo da od ovoga načinimo

nacionalni pokret i prvi put će vode sviih triju političkih partija (ministar pretsednik, g. Baldvin i g. Lojd Džordž) govoriti sa ite tribune u Londonu idućeg jula. Takođe imamo pomoći od voda crkve.

Nema mnogo osećanja neprijateljstva prema Društvu Naroda, ali ima mnogo apatije i neinteresovanja.

Mi se nadamo da će našoj vladi biti jasno da smo mi spremni da održžimo obaveze koje smo uzeli na sebe ugovorom u Lokarnu.

Бугарска (делегат г-ђа Иванова).

Доносим вам поздраве Бугарског савеза жена у коме је учлањено 80 градских и сеоских друштава са 10.000 чланова.

Долазим са њиховом искреном жељом да потпомогнем напоре жена, дошлих овамо из целог света, да дигну свој убедљиви глас за опште разоружање.

Да, мој је налог још шири. Ја вам доносим не само потпору уједињених бугарских жена већ свих Бугарка, јер нема у Бугарској ниједне женске организације која не би била за опште разоружање. На великим јавним састанцима које бугарске жене одржавају против наоружања и за мир и опште разоружање све жене, организоване или не, траже разоружање свих наоружаних.

Наша је земља разоружана по чл. 65 уговора Друштва Народа и бугарска војска је регрутована од добровољних.

По 66 чл. т. 1. истог уговора целокупна одбрана Бугарске састоји се од 20 хиљада људи. Бугарска војска служи само за одржавање унутрашњег реда и као гранична полиција по чл. 66., тач. 2, 3.

У пркос тачке 8 уговора која признаје потребу ограничења народног оружања у интересу мира, видимо да се велики број држава (изузимајући побеђених) наоружавају више но икада. Наука и техника морају будућем рату да служе за уништење света.

И поред тих обимних спремања за рат и великих наоружања великих и малих држава, ми жене мале и побеђене Бугарске **не радимо** на повратку права оружања, ми нећемо наоружање, него заједно са женама целога света тражимо разоружање свих наоружаних.

Сигурност наше земље је у опасности од оружања суседних земаља. Али, за гаранцију наше сигурности ми **не тражимо** сопствено наоружање, већ разоружање свих држава, оних око нас и оних које су удаљене.

Не тражимо народну сигурност међу народима помоћу оружања, већ помоћу разоружања и то подједнаког и општег разоружања свих народа.

Ми одбијамо пословицу: „ако хоћеш мир, спремај рат."

Наоружања потстичу на борбу, повећавају ратно одушевљење.

Преко те пословице уздиже се данас правна норма презирања рата. И да то право не остане празно слово, мора се неминовно окренути ка разоружању.

Гаранција за сигурност не могу бити оружања, јер она дају потстрека за нове ратове, а ратови не решавају интернационалне конфликте, већ их воде новим заплетима.

Најбоља гаранција за чување мира не лежи само у подједнаком и општем разоружању, већ и у слободи и правди међу народима.

Борећи се за разоружање не заборавимо да ће се оно лакше постићи чим народи буду уживали општу слободу и правду и чим њихова слобода и једнако поступање буде осигурано једним интернационалним судом и једном здравом, демократском контролом.

Опште разоружање, слобода, једнако право за све народе, интернационални суд и демократска контрола морају бити прилог политичке делатности жена.

Са овом топлом и оправданом жељом долазимо ми, бугарске жене, вама и убеђене смо да је то и жеља жена целог света.

Постигнимо то енергичним радом и истрајношћу.

Одбацимо оружје сећајући се позива Берте фон Сутнер: „Доле са оружјем!"

Градимо на општој слободи и једнакости народа, интернационални суд и демократску контролу као тежњу свих жена.

Sjedinene Države (g-da Morgan).

G-đa Morgan dala je izveštaj da su pretstavnici Alijanse u S. D. koncentrisale svoj rad za konferenciju za Razoružanje 1932. Liga žena glasača pridružila se ostalim organizacijama u Nacionalan Komitet i dobila je milion potpisa za peticiju za razoružanje koja se ima predati konferenciji 1932. Ova peticija će se poslati konferenciji i napraviće se plan za jednu delegaciju amerikanskih pretstavnika za Ženevu, i tamo će se udesiti jedna demonstracija u zajednici sa Liaison Commitée svih ženskih internacionalnih organizacija, ili, ako to ne uspe, komisija za mir Internacionalne alijanse će to izvršiti.

Грчка (делегат: г-ђа Пападимитриу).

Осећање за потребом сталног и непоколебљивог мира, који би дозволио свима земљама да се развијају и да се опораве од рата, све више и више придобија духове у Грчкој. То више није утопија, нешто неостварљиво, — то је већ у многоме једна стварност, као што нам може посведочити на пр. споразум између Грчке и Турске Анторским споразумом.

Укратко желим да изложим рад најактивнијих женских организација у томе правцу. Лицеум Клуб, најстарија женска организација у томе погледу, основала је три секције: а) секцију за мир, која конференцијама и публикацијама чини једну веома јаку пропаганду у корист популарисања идеје о миру; б) педагошку секцију, која се обраћа на мајке — и то на ону категорију, које су лишене сваке културе, као и на оне, које су мало јаче просвећене. Те жене, те мајке, морају пратити курсеве, да би добиле извесне појмове, не само о физичкој култури човека, већ и основне појмове главних моралних принципа, као што је поштовање људског права, независност религије од народности и т. д.; в) секцију за братство, која сваке недеље прави пријатељске скупове деце, и то деце различитих социјалних класа, различите вероисповести, па и различите народности.

Другим средствима и Народни женски савез у Грчкој постизава исти циљ. Он о своме трошку публикује и раздељује ђацима свих основних и средњих школа поздрав који им шаљу деца из Галске. Преко Н. Ж. С. деца из трговачке школе су измењала писма са децом из Југославије и Румуније о новој години и Божићу. Овај први покрет ускоро ће, у будућности, добити облик систематског рада за успостављање правог контакта међу ученицима разних земаља. Н. Ж. С. је потпуно посветио мајски број листа „Хеленис" Др. Нансену, чије миротворно дело је добро познато свима нама.

А што се тиче Лиге за Права Жене, која је локална организација Интернационалне алијансе у Грчкој, може за њу рећи, да је у Грчкој била претеча идеја за Балканску Унију, као једна од оснивачица Мале Антанте, још у јуну 1923 године. На састанцима Мале Женске Антанте, ми смо разправљали и проблеме, који су били веома деликатни и тешки, и који су чинили истинску препреку за успостављање мирних односа међу Балканским земљама.

На Конференцији Мале Женске Антанте у Прагу претставнице М. Ж. А. расправљале су о могућности ма успостављања једне поштанске уније, царинске уније и заједничких пристаништа, као и о потреби да се поштују права мањина.

Ми имамо највеће задовољство што сада видимо, да истим тим путем полази и политичка организација Балканске Конференције. Наша Лига за права жене је увек узимала активног учешћа у свима пацифистичким манифестацијама. Она је учествовала на двема конференцијама за Мир одржаним у Атини у 1929 и 1930 године. Лигин Билтен уредно пише чланке о раду Лиге Народа. А у овоме моменту организујемо велику кампању у корист разоружања.

Madžarska (delegat g-da Vambery)

Naša sekcija za mir održala je u poslednje vreme više zborova i sastanaka na kojima smo govorili o razoružanju i skupljali potpise za akciju koju je počela Liga žena za mir i slobodu. Tu priliku uvek upotrebimo i za ovu drugu našu propagandu, koja se sastoji u tome da dokazujemo da novim ratom ne možemo ispraviti krivice koje nam je naneo Trianonski ugovor o miru. Prema tom ugovoru mi smo izgubili $^{2}/_{3}$ naše otadžbine. Tu krivicu možemo ispraviti samo u sporazumu sa ostalim narodima.

Бразилија (рапорт без делегата).

Бразилијанска федерација, и ако јој је немогуће да пошље заступника у Београд, прати радове конференције са одушевљењем и топлом солидарношћу.

Економска питања. Ова су питања сувише комплексна да се смемо надати одмах решењу. Целокупна добитци су се повећали брже од целокупних награда, отуд подконсолација радника. Моћ куповине капиталиста остаје ограничена одвезом коју већина од њих (индустријалци, земљорадници) имају да увек повећају њихов машинизам због конкуренције. Овај машинизам свакога дана савршенији узрок је суперпродукције. Сувише ниске награде су узрок под-консолације.

У прошлом веку да би се избегла суперпродукција, препоручивало се богаћење, луксуз и расипање. Али данас нам извесна сремежљивост забрањује, нарочито у време кризе показивање великог луксуза. Страх? Мудрост? Вероватно обе ствари, јер су близу једна друге. Али, ја верујем да не прелазимо једну кризу него да улазимо у једно ново доба. Руска, кинеска и индијска пијаца не постоје и неће постојати за европску и америчку индустрију и изгледа да је поремећај економских планова добро утврђен. Треба дефинитивно да себе убедимо да се садашњи проблем своди на ово: брзо и непрекидно прилагођавање једној средини која се мења више него икада.

Данашњи свет није цивилизован, него милитаризован (професор Рише).

Разоружање. Искуство показује да је лудост тражити сигурност у оружањима. Само брза организација интернационалне правде може спасти цивилизацију у опасности.

Према напретцима науке, сталне војске са свим својим материјалом изгледају да припадају прошлости. На жалост оно што припада увек садашњици јесте огроман буџет које оне претстављају и још горе ратоборна осећања које њихове манифестације (параде, фанфаре) уливају у срца деце, људи и жена Ове параде са њиховим гласним и светлим претставама узрок су спонтаних ратничких позива, оне узбуђују гомиле на које се тако лако даје утицати и егзалтирају код њих један раздражен шовинизам који чине да примају рат са одушевљењем или са резигнацијом. Давно мишљење је увек сматрало ратове као узрок, а војску као последицу, ја мислим да је супротно тачно.

У ствари, хемијски лабораторијум који у себи садржи нешто што може уништити неколико градова као Лондон или Париз, чини ми се мање опасан за светски мир него звецкање сабаља, лупа топова или развијене заставе уз звуке марцијалне музике. Никакво се одушевљење не може очекивати за хемијски рат, речи: част, слава, јуначство, које су опојно вино за људе, звучиле би чудновато празно међу рефлекторима и електричним жицама. И не би се више нашло песника да певају, у старој сигурности у позадини, глорификацију убистава и да квалификују хемијски рат светим, свежим и веселим као што су писали познати књижевници 1914. Па ипак тај ће се хемијски рат остварити ако војничка организација продужи са обичајима своје надметање у оружању које претставља најозбиљнију ратну опасност, своје вајне и скупе припреме које увек налазе надахнућа у прошлости: митраљези, топови, тврђаве, оклопњаче, чему све то кад један знак лабораторијума може све то уништити у једноме тренутку? Немојте говорити о прохибацији гасова у време рата да би избегли катаклизме. Уговори, обавезе свечано издављене у конференцијама брзо се заборављају у опасности, и кад је већ тешко постићи добру вољу народа за време мира, како се смемо надати у разјареном гњеву. Ниједна влада, у сред рата, неће се одрећи из разлога хуманости, једног средства које би јој осигурало победу.

Потпуно разоружање, одмах, намеће се у свакој земљи и то без опасности за националну сигурност, јер ако се нов рат објави, он би био хемијски и учинио би оружања непотребним.

Разоружање се намеће, јер ће фатално донети светско законодавство савршеније које ће решити у корист општег интереса сва економска и социјална питања која се могу дискутовати само на интернационалној бази данас кад су разлике међу политичким и економским приликама народа све мање и мање.

Разоружање се намеће, јер ће повући собом разоружање срца, јер дину гарантију за трајни мир.

Најзад разоружање се нарочито намеће, јер докле год има војника, наука ће се снизити да усавршава начине убистава који су направили за последњих десет година више напретка него у свим прошлим вековима.

То није утопија, јер ако је бес разарања велики, не треба заборавити да један део човечанства оријентише своје тежње ка конструктивној помоћи и репарацији зала без разлике раса и народности. Интернационална помоћ није празна реч и ја бих могла да цитирам дивне примере, али грађанска служба то организује а наука на тој служба усавршује сваког дана своје начине живота показујући тако своју грандиозну и истинску мисију.

Кад се изврши разоружање ниједна нација неће моћи сама себи

да дели правду после своје сопствене одлуке шта је право шта не.

Једна интернационална Правда, врста федеративног организма са правом законодавним, извршним и правним решиће у њено име Друштво народа, Друштво Човечјег Рода, довољно јако да спречи сваки атентат на мир, до дана када ће уз помоћ васпитања и та сила бити непотребна на једној најзад умиреној земљи.

Turska (delegat g-da Senaha Rauf).

Kad sam napustila obale Bosfora da dođem u ovaj lepi Beograd, koji ukazuje tako divno gostoprimstvo pacifističkoj konferenciji, predeo kroz koji sam prolazila dobio je silu simvola:

Zvuda zelene livade, polja koje je proleće oplodilo. Seljaci, vitalna snaga svih naroda, pognuti u oplodavajućem gestu rada, spremali su skoru žetvu sa svojim divnim saradnicama pored sebe.

Takvi su se predeli nizali do beskrajnosti. Nisam videla granica. A znala sam da je zbog tih granica ovaj lepi predeo bio opustošen, natoplјen krvlju mnogih godina, da su ti mirni seljaci bili pretvoreni u besne tigrove, da su ove uzvišene skrom ne žene na njihovim pustim ognjištima plakale za onim što im je najdraže na svetu.

I moja je misao išla dalje u mučeničku Anadoliju tako svirepo razorenu i opustošenu.

Seljaci turski, bugarski, srpski, kakva ih je neumitna sila nagnala da se međusobno ubijaju?

Mogu hrabro da izjavim: nijedan narod nije patio više od rata nego turski narod, nijedan narod ne želi više od njega mir.

Ubedljiv fakat: prilikom formacije nove Turske Ministarstvo Vojno je promenilo svoje ime u ime Ministarstva narodne odbrane.

Mi smo videli da je reč »odbrana« elastična i da se ponekad teško može odrediti gde se svršava odbrana a gde počinje napad, ali ipak je to jedna vrlo važna etapa ka napretku.

Turska je uvek pokazala veliku gotovost da primi sve predloge koji teže internacionalnom sporazumu, pa cifističkim konferencijama. Odmah po velikom ratu konstituisalo se društvo za saradnju u Društvu Naroda i u njemu su bile najvidenije ličnosti iz političkog, književnog i ženskog sveta. Danas imamo Balkansku Ligu. Mladi ljudi Balkana koji su o Uskrsu i drugim prilikama bili u Stambolu našli su najbratskiji i najtopliji prijem. U Savezu Turskih Žena, koje imam čast da pretstavljam i u čije ime sam došla da pozdravim jugoslovenske žene i žene celoga sveta, načinile smo nekoliko komisija: komisija u koju se upisuje sa najviše oduševljenja jeste komisija za mir.

Eto, to je što do sada imamo kao praktičan rezultat. Ali, glavni zadatak je psihološkog karaktera što je već ovde izloženo na divan način: to je celo jedno vaspitanje koje treba reformisati i hiljadugodišnji principi koje treba napustiti. Ne treba više da majke vaspitavaju svoju decu u mržnji prema susedu, što se naziva patriotizmom, treba da ih nauče da može voleti svoja otadžbina bez mržnje otadžbine drugih ljudi.

Da je borba prirodan zakona, to je nepobitna istina; sve je u biljnom i životinjskom svetu borba na život i smrt. Ali, zar nije baš čudo čoveka pobeda njegova nad prirodnim zakonima?

Mi prisustvujemo stvaranju jedne tako divne tvorevine kao što je rimsko pravo, hoću reći ideje internacionalnog prava, ne u uskom smislu koji je taj izraz imao do sada, već u divnom i širokom smislu, koje će mu dati Društvo Naroda, gde će svi narodi biti zastupljeni na bazi potpune pravde.

Швајцарска (делегат г-ђа Гур).

Две главне организације у Швајцарској сконцентрисавају своју активност у акцији за Мир: Удружење за Лигу Народа (које у нашој земљи нема специјалну женску секцију, већ су у главном комитету заступљене и жене), и Швајцарска секција Лиге Жена за мир и слободу. Светска лига жена за међународну солидарност, такође има у Женеви, где јој је и седиште, швајцарске чланове. И још поред тога постоје многе локалне или регионалне групе, које имају чисто пацифисички смер. Лига жена за мир и слободу је ове године, поред осталога свога рада, развила велику акцију за потпис њихове декларације. Али, питање васпитања омладине и широке народне масе у пацифистичком смеру, занима и сачињава активност многих женских организација, које се нарочито баве питањем, како да се саставе школске књиге, како да се израђују дечје играчке, да се не би деца више васпитавала у ратничком духу и т. д. и т. д.

Само постојање и активност мно гобројних пацифистичких организација, у нашој земљи, чини да остале феминистичке и женске организације не спроводе никакву нарочиту пацифистичку организацију, из простог разлога да се не би сви бавили истим пословима. Али, у свакој прилици, при свакој акцији пацифистичких друштава, феминистичка и остала женска удружења приступају њиховој акцији, интересују се за њихов рад и сарађују са њима у корист идеје мира. Швајцарско Удружење за женско право гласа, које је у Швајцарској једина организација-члан Интернационалне алијансе, препоручила је свима секцијама у земљи петицију, коју је ланцирала Интернационална лига жена за мир и слободу, а то су исто урадиле и остала женска удружења у земљи. У вези са тим одржане су у целој земљи конференције о хемиском рату, које је у главном држала једна жена, врсна професор на Бернском Универзитету, Др. Гертруд Вокер. Наше шифражеткиње су такође заступљене и у комитету, који сваке године организује „Недељу Мира" од 4 до 14 новембра, чији је један дан сваке године искључиво посвећен манифестацији жена у корист мира. Наравно да је наша организација увек са великим еланом вршила све налоге, које јој је комисија за мир Интернационалне алијансе стављала у задатак. Ми смо организовале један летњи курс у Лозани о пацифистичким питањима, који су нарочито пратиле швајцарске жене.

Пошто је Швајцарска земља, у којој рад за политичка права жене захтева један сталан безпрекидан напор, ми морамо као чисто феминистичка организација сконцентрисати снаге за наше најбитније захтеве. Ако стога не можемо дати иницијативу за акције, које нас интересују, али којима се баве и остале организације, ми увек снажно потпомажемо њихов рад и доприносимо да те акције такође успевају.

Čehoslovačka (delegat g-da Hanauskova).

Čehoslovačka sekcija za mir Int. alijanse neprestano je u kontaktu sa svima udruženjima za mir i saraduje sa njima. O Uskrsu svake godine učestvuje u proslavi za mir, koju priređuje Crveni Krst, i 11 novembra proslavlja sa ostalim organizacijama zaključenje mira. Nedelju dana pre Božića dele članice po ulicama letke kojima pozivaju roditelje da ne kupuju deci militarističke igračke za Božić. I baš ove godine izazvao je taj rad veliku polemiku po novinama. Istovremeno javili su se u javnosti predlozi da treba uvesti u srednje škole ratničko vaspitanje. Naša organizacija je intervenisala u toj stvari kod ministra vojnog, koji je obećavao da neće raditi za ratničko vaspitanje omladine. Naša sekcija je takođe učestvovala u skupljanju potpisa za razoružanje. Za pola godine skupili smo u Čehoslovačkoj 15.000 potpisa.

Египат.

Послат је био кратак извештај, али на нашу велику жалост, није било стране у којој су биле идеје за остварење мира, а нисмо могли чекати на другу пошиљку. Овде само поздрављамо Феминистички Савез Египатски и молимо га да нас извини. Алијанса не заборавља да има и других погледа изван европских, и да не треба заборавити друге велике континенте.

Poljska (delegat g-da Selegovska).

Udruženje žena za socijalan rad u Poljskoj, čije sam internacionalne sekcije pretsednica, a koja je član komisije za mir, ima skoro 4000 članova u celoj Poljskoj. Mi imamo aktivno i pasivno pravo glasa, imamo 13 poslanika žena i 4 senatora, pa ipak nemamo potpunu jednakost.

Poljske žene iskreno veruju da je svetski mir u rukama žena, mi dakle saradujemo sa oduševljenjem sa ženskim interenacionalnim organizacijama koje rade na miru. Što se tiče sledica bi trebalo da bude opšte razoružanje zavisi od sigurnosti koja na žalost još nije ostvarena. Pakt Brijan-Kelog osuduje rat za rešavanje internacionalnih sporova. Direktna posledica bi trebalo da bude opšte razoružanje. Oružje je nepotrebno kad se zaista odriče rata. Pa ipak vlade koje su potpisale pakt produžuju da se naoružavaju, dakle odricanje rata nema nikakve stvarne vrednosti što u duhu naroda skida svako poverenje u sigurnost koja bi trebalo da bude rezultat pakta. A razoružanje se osniva na potpunoj veri u sigurnost: stoga razoružanje ostaje u krugu nada. Naročito zemlje kojima su susedi narodi koji ne pripadaju Društvu Naroda nemaju zagarantovanu nikakvu sigurnost. Neophodno je potrebno da Društvo Naroda skupi celo čovečanstvo da bi njegovi ugovori bili, obavezna za ceo svet, zatim da žene celog sveta čine živu propagandu, naći pokret javnog mišlenja da ugovori sklopljeni među narodima budu poštovani. Poljska koja je toliko pretrpela u svetskom ratu želi jako mir i saraduje aktivno sa Društvom Naroda za ostvarenje tog ideala.

Moram napomenuti da su poljske žene organizovale ove godine udruženje slovenskih žena u Poljskoj koje je stupilo u vezu sa slovenskim ženama u drugim državama radi organizacije slavističkog kongresa u Varšavi ovih dana. Cilj ovog kongresa je Inter-Slovenska Unija u cilju koordinacije napora svih organizacija različitih slovenskih zemalja u cilju međusobnog zbliženja radi boljeg upoznavanja i razumevanja. Možda će ova Unija doprineti objašnjenju sukoba koji još postoje među pojedinim slovenskim narodima. Ovaj će savez potpomoći takođe akciju internacionalnih udruženja naročito u radu za svetski mir koji je prestao biti utopija i koji je danas u periodu ostvarenja.

Француска (г-ђа Малатер-Селије).

Француске сараднице комисије за Мир су биле врло задовољне што је стављена на дневни ред састанка у Београду студија два важна питања: разоружање и Европска Унија.

Заиста ова два питања изгледају као да ће доминирати за време од неколико месеци све бриге и сав рад Друштва Народа. Француска пацифистичка удружења и, у првом реду, Француска удружења за Друштво Народа, спремају активну кампању за конфернцију за разоружање фебруара 1932.

Мислимо да ће жене моћи узети живо учешћа у тој кампањи и радујемо се што студирамо у Београду заједно са свима женама других земаља: шта се може учинити да женска акција утиче јако на конференцију за разоружање.

Што се тиче проблема Европске Уније, Француска, као и друге земље, разуме његову хитност и озбиљност, јер је садашња економска криза резултат једног стања анархије у којој се налази Европа. У тој анархији жена, чувар огњишта, осећа болно њене последице, јер јој је све теже да доведе породични живот у материјалну равнотежу. Жене морају бити у свом сопственом интересу као и у интересу које имају за светски мир најбоље раднице на стварању Европске Уније која ће, пошто не сме бити уперена против ни једног другог континента, бити корисна за светски мир.

Од Уредништва

Извештавамо читаоце Женског Покрета да је ово закашњење листа и сажимање бројева дошло због материјалних немогућности. Највећи број претплатника није још измирио дужну претплату за 1931 годину — зато молимо да свако од њих прими на себе део одговорности за овај поремећај.

Штампарија Ж. Мацаревића (пређе („Туцовић"), Београд, Цара Николе II. 3., (стан Проте Матеје 42) — Телефон 21-129.